

रयत शिक्षण संस्थेचे,
सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज, कराड

(स्वायत्त महाविद्यालय)

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर,
सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज, कराड
व कराड येथील सर्व पत्रकार
आणि

राष्ट्रीय उच्चस्तर शिक्षा अभियान रुसा यांच्या संयुक्त विद्यमाने
“राज्यस्तरीय एकदिवसीय पत्रकार कार्यशाळा”
‘प्रसारमाध्यमांचे बदलते स्वरूप व आव्हाने’

२९/८/२०२२

अहवाल

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर, सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज, कराड व कराड येथील सर्व पत्रकार आणि राष्ट्रीय उच्चस्तर शिक्षा अभियान रुसा यांच्या संयुक्त विद्यमाने सोमवार दि. २९/८/२०२२ रोजी ‘प्रसारमाध्यमांचे बदलते स्वरूप व आव्हाने’ या विषयावर एकदिवसीय राज्यस्तरीय कार्यशाळा संपन्न झाली. या कार्यशाळेचे उद्घाटन मा. किसनराव पाटील (बापू) यांच्या हस्ते करण्यात आले. या कार्यशाळेचे बीजभाषण मा.प्रो. डॉ. प्रकाश पवार प्रमुख राज्यशास्त्र विभाग, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांनी केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मा. अॅड. रविंद्र पवार सदस्य मॅनेजिंग कौन्सिल रयत शिक्षण संस्था, सातारा तर स्वागताध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मोहन राजमाने हे होते.

सदरची कार्यशाळा तीन सत्रात संपन्न झाली. पहिल्या सत्रात मा. राजेंद्र मांडवकर जनरल मॅनेजर ऑपरेशन, दै. पुढारी कोल्हापूर यांचे ‘वृत्तपत्रांचे अर्थकारण’ या विषयावर व्याख्यान झाले. तर दुस-या सत्रात मा. विजय चोरमारे, जेष्ठ पत्रकार, मुंबई यांनी ‘प्रसारमाध्यमांची जबाबदारी’ या विषयावर आपले विचार व्यक्त केले. तर तिस-या सत्रात मा. आशिष जाधव, संपादक, लोकमत डिजिटल न्यूज, यांनी ‘टी. व्ही. मीडिया समोरील डिजिटल मीडियाचे तगडे आव्हाने’ या विषयावर आपले विचार मांडले.

बीजभाषण करताना मा.प्रो. डॉ. प्रकाश पवार म्हणाले की, आजची पत्रकारिता खूप वेगळ्या वळणावर आहे. २१ व्या शतकात विद्यार्थ्यांसमोर अनेक आव्हाने उभी आहेत. सोशल मीडियामुळे देशात क्रांती घडून आली. भारतातील सोशल मीडियाने प्रिंट

मिडीयाला मागे टाकले. कोरोनाच्या काळात सोशल मीडियाने महत्वपूर्ण काम केले. या काळात वर्तमानपत्रे बंद पडली. सोशल मीडियात येणा-या बातम्या लोक प्रमाण मानू लागले. स्वातंत्र्य, समता, बंधुता, न्याय तुम्हाला मिळाले की नाही हे मांडण्याचे काम वृत्तपत्राने केले म्हणूनच त्यास लोकशाहीचा चौथा खांब मानतात. फक्त माहिती पुरविणे म्हणजे सेवा नव्हे. नेतृत्वाचा नेमका अर्थ कोणता ? पांढरी कपडे घातली म्हणजे पुढारी म्हणता येत नाही याचे उत्तर सोशल मीडियाला देता येत नाही. यामधूनच मीडिया तुम्हाला का जगायचे हे सांगतें. दृष्टीकोण देते. माणुसकी शिकविते. याच व्हूज मीडियाचे रूपांतर न्यूज मिडीयात झाले.बातमी ही घड्याळच्या काट्याप्रमाणे फिरत असली पाहिजे. वाचकाला योग्य जागेवर आणून सोडता आले पाहिजे. अग्रलेख, स्तंभलेख यांचे प्रमाण कमी होऊ लागले आहे. बातमी म्हणजे केवळ माहिती. ही व्याख्या रूढ झाली. लोकांचे प्रबोधन करणे, हिम्मत वाढविणे, मत बनविणे, समाजासाठी जगणे यासाठी पत्रकारिता ही गोष्ट हळूहळू मागे पडू लागली.

उद्घाटन कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. अॅड. रविंद्र पवार म्हणाले की प्रिंट मिडीया समोर सोशल मीडियाने एक आव्हान उभे केले आहे त्या आव्हानाचा सामना करण्यासाठी समाजातील पत्रकारानी एकत्रित लढा उभा केला पाहिजे, यासाठी पत्रकारांच्या पाठीमागे समाजाने उभे राहिले पाहिजे. आज पत्रकारिता धोक्यात आली आहे. ख-याला खरे म्हटले तर अडचण होते, पत्रकार आतून घाबरलेला आहे. त्याला आधार देण्याचे काम आपणच केले पाहिजे.

पहिल्या सत्रात 'वृत्तपत्रांचे अर्थकारण' या विषयावर विचार मांडताना मा. राजेंद्र मांडवकर म्हणाले की, पेपरात छापून आलेली बातमी खरी असते, ही भारतीयांची मानसिकता आजही खरी आहे. अजूनही विश्वासार्हता टिकून आहे. माध्यमांचा चांगुलपणावर विश्वास आहे. वृत्तपत्र हा व्यवसाय आहे आणि व्यवसाय म्हंटले की अडचणी या येणारच वाचनाची सवय कमी होत आहे. वृत्तपत्र ही शहरी माणसांची गरज आहे. स्पर्धेत टिकणे व विश्वास टिकवणे हे सर्वात मोठे आव्हान आहे. माहिती, ज्ञान, मनोरंजन व लोकांचे मत तयार करणे हे वृत्तपत्राचे कर्तव्य आहे.

कार्यशाळेच्या दुस-या सत्रात मा. विजय चोरमारे, 'प्रसार माध्यमांचे जबाबदारी' या विषयावर आपले विचार व्यक्त करताना म्हणाले की, वृत्तपत्र हा व्यवसाय आहे. पत्रकार हा या व्यवसायामधील महत्वाचा घटक आहे. समाज व घटना यामधील तो दुवा आहे. वृत्तपत्र ही कोणाच्या मालकीची असतात. त्या मालकांच्या विचारांच्या चौकटीत राहून जबाबदारीने काम करावे लागते. आर्थिक जबाबदारीही संभाळावी लागते. बातमीमधून सहा समस्यांची उत्तरे मिळाली पाहिजेत. बातमी मूल्ययुक्त हवी. बातमीचे गांभिर्य नोंदविणे, काळाचा बदल सुचविणे, नवे विषय हाताळणे, नव्या विषयावर बातमी करणे ही आजची आव्हाने आहेत.

कार्यशाळेच्या तिस-या सत्रात 'टी. व्ही. मीडिया समोरील डिजिटल मीडियाचे तगडे आव्हान' या विषयावर आपले विचार मांडताना मा. आशिष जाधव म्हणाले की, आजची पत्रकारिता ही खूप जागृत व सजग आहे, पत्रकारीतेसाठी जिद्द, चिकाटी, धाडस

व सातत्य हवे. निर्भीड पत्रकारिता ही काळाची गरज आहे. माध्यमे खूप पुढे गेली आहेत. युट्यूब, फेसबुक, इन्स्टाग्राम ही इलेक्ट्रॉनिक मीडिया समोर आल्याने उभी आहेत. स्पीड न्यूज, ब्रेकिंग न्यूज, गुड न्यूज, यांच्या व्याख्या बदलत आहेत.

कार्यशाळेचा समारोप मा. रविद्र बेडकिहाळ यांच्या प्रमुख उपस्थितीत व मा. अॅड. सदानंद चिंगळे यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झाला.

या कार्यक्रमाचे संयोजक प्रो. डॉ. रमेश पोळ हे होते. समन्वयक प्रा.डॉ. प्राजक्ता निकम व सहसंयोजक प्रो. डॉ.बाबासाहेब नाईक, प्रा.डॉ.कोमल कुंदप व खजिनदार प्रा.डॉ.तानाजी पाटील हे होते. सूत्रसंचालन प्रा.डॉ.कोमल कुंदप व प्रा. सुनील जाधव यांनी केले.

या कार्यशाळेसाठी सातारा, सांगली, सोलापूर, पुणे येथील पत्रकार तसेच विविध महाविद्यालयातील प्राध्यापक व विद्यार्थी बहुसंख्येने उपस्थित होते. कराड परिसरातील सर्व पत्रकारांचे सहकार्य लाभले. या कार्यशाळेसाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मोहन राजमाने यांचे मार्गदर्शन लाभले तसेच उपप्राचार्य प्रा.एस.ए.पाटील, प्रा. नेताजी सूर्यवंशी, प्रा. माधुरी कांबळे व महाविद्यालयातील सर्व विभागप्रमुख, प्राध्यापक, रजिस्ट्रार आर.वाय. गायकवाड सर्व शिक्षकेतर सेवक, विद्यार्थी यांचे महत्वाचे सहकार्य लाभले.

प्राचार्य,
स.गा.म. कॉलेज, कराड

रयत शिक्षण संस्थेचे,
सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज, कराड
(स्वायत्त महाविद्यालय)
शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर,
सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज, कराड,
पदवी, पदव्युत्तर अध्यापन व संशोधन केंद्र, मराठी विभाग,
कराड येथील सर्व पत्रकार
आणि

राष्ट्रीय उच्चस्तर शिक्षा अभियान रुसा यांच्या संयुक्त विद्यमाने
“राज्यस्तरीय एकदिवसीय पत्रकार कार्यशाळा”
‘प्रसारमाध्यमांचे बदलते स्वरूप व आव्हाने’

२९/८/२०२२

अहवाल

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर, सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज, कराड, पदवी, पदव्युत्तर अध्यापन व संशोधन केंद्र, मराठी विभाग व कराड येथील सर्व पत्रकार आणि राष्ट्रीय उच्चस्तर शिक्षा अभियान रुसा यांच्या संयुक्त विद्यमाने सोमवार दि. २९/८/२०२२ रोजी ‘प्रसारमाध्यमांचे बदलते स्वरूप व आव्हाने’ या विषयावर एकदिवसीय राज्यस्तरीय कार्यशाळा संपन्न झाली. या कार्यशाळेचे उद्घाटन मा. किसनराव पाटील (बापू) यांच्या हस्ते करण्यात आले. या कार्यशाळेचे बीजभाषण मा.प्रो. डॉ. प्रकाश पवार प्रमुख राज्यशास्त्र विभाग, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर, यांनी केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मा. अॅड. रविंद्र पवार सदस्य मॅनेजिंग कौन्सिल रयत शिक्षण संस्था, सातारा तर स्वागताध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मोहन राजमाने हे होते.

सदरची कार्यशाळा तीन सत्रात संपन्न झाली. पहिल्या सत्रात मा. राजेंद्र मांडवकर जनरल मॅनेजर ऑपरेशन, दै. पुढारी कोल्हापूर यांचे ‘वृत्तपत्रांचे अर्थकारण’ या विषयावर व्याख्यान झाले. तर दुस-या सत्रात मा. विजय चोरमारे, जेष्ठ पत्रकार, मुंबई यांनी ‘प्रसारमाध्यमांची जबाबदारी’ या विषयावर आपले विचार व्यक्त केले. तर तिस-या सत्रात मा. आशिष जाधव, संपादक, लोकमत डिजिटल न्यूज, यांनी ‘टी. व्ही. मीडिया समोरील डिजिटल मीडियाचे तगडे आव्हाने’ या विषयावर आपले विचार मांडले.

बीजभाषण करताना मा.प्रो. डॉ. प्रकाश पवार म्हणाले की, आजची पत्रकारिता खूप वेगळ्या वळणावर आहे. २१ व्या शतकात विद्यार्थ्यांसमोर अनेक आव्हाने उभी आहेत. सोशल मीडियामुळे देशात क्रांती घडून आली. भारतातील सोशल मीडियाने प्रिंट मिडीयाला मागे टाकले. कोरोनाच्या काळात सोशल मीडियाने महत्वपूर्ण काम केले. या काळात वर्तमानपत्रे बंद पडली. सोशल मीडियात येणा-या बातम्या लोक प्रमाण मानू

लागले. स्वातंत्र्य, समता, बंधुता, न्याय तुम्हाला मिळाले की नाही हे मांडण्याचे काम वृत्तपत्राने केले म्हणूनच त्यास लोकशाहीचा चौथा खांब मानतात. फक्त माहिती पुरविणे म्हणजे सेवा नव्हे. नेतृत्वाचा नेमका अर्थ कोणता ? पांढरी कपडे घातली म्हणजे पुढारी म्हणता येत नाही याचे उत्तर सोशल मीडियाला देता येत नाही. यामधूनच मीडिया तुम्हाला का जगायचे हे सांगतें. दृष्टीकोण देते. माणुसकी शिकविते. याच व्हूज मीडियाचे रूपांतर न्यूज मिडीयात झाले.बातमी ही घड्याळच्या काट्याप्रमाणे फिरत असली पाहिजे. वाचकाला योग्य जागेवर आणून सोडता आले पाहिजे. अग्रलेख, स्तंभलेख यांचे प्रमाण कमी होऊ लागले आहे. बातमी म्हणजे केवळ माहिती. ही व्याख्या रूढ झाली. लोकांचे प्रबोधन करणे, हिम्मत वाढविणे, मत बनविणे, समाजासाठी जगणे यासाठी पत्रकारिता ही गोष्ट हळूहळू मागे पडू लागली.

उदाटन कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. अॅड. रविंद्र पवार म्हणाले की प्रिंट मिडीया समोर सोशल मीडियाने एक आव्हान उभे केले आहे त्या आव्हानाचा सामना करण्यासाठी समाजातील पत्रकारांनी एकत्रित लढा उभा केला पाहिजे, यासाठी पत्रकारांच्या पाठीमागे समाजाने उभे राहिले पाहिजे. आज पत्रकारिता धोक्यात आली आहे. ख-याला खरे म्हटले तर अडचण होते, पत्रकार आतून घाबरलेला आहे. त्याला आधार देण्याचे काम आपणच केले पाहिजे.

पहिल्या सत्रात 'वृत्तपत्रांचे अर्थकारण' या विषयावर विचार मांडताना मा. राजेंद्र मांडवकर म्हणाले की, पेपरात छापून आलेली बातमी खरी असते, ही भारतीयांची मानसिकता आजही खरी आहे. अजूनही विश्वासार्हता टिकून आहे. माध्यमांचा चांगुलपणावर विश्वास आहे. वृत्तपत्र हा व्यवसाय आहे आणि व्यवसाय म्हंटले की अडचणी या येणारच वाचनाची सवय कमी होत आहे. वृत्तपत्र ही शहरी माणसांची गरज आहे. स्पर्धेत टिकणे व विश्वास टिकवणे हे सर्वात मोठे आव्हान आहे. माहिती, ज्ञान, मनोरंजन व लोकांचे मत तयार करणे हे वृत्तपत्राचे कर्तव्य आहे.

कार्यशाळेच्या दुस-या सत्रात मा. विजय चोरमारे, 'प्रसार माध्यमांचे जबाबदारी' या विषयावर आपले विचार व्यक्त करताना म्हणाले की, वृत्तपत्र हा व्यवसाय आहे. पत्रकार हा या व्यवसायामधील महत्त्वाचा घटक आहे. समाज व घटना यामधील तो दुवा आहे. वृत्तपत्र ही कोणाच्या मालकीची असतात. त्या मालकांच्या विचारांच्या चौकटीत राहून जबाबदारीने काम करावे लागते. आर्थिक जबाबदारीही संभाळावी लागते. बातमीमधून सहा समस्यांची उत्तरे मिळाली पाहिजेत. बातमी मूल्ययुक्त हवी. बातमीचे गांभिर्य नोंदविणे, काळाचा बदल सुचविणे, नवे विषय हाताळणे, नव्या विषयावर बातमी करणे ही आजची आव्हाने आहेत.

कार्यशाळेच्या तिस-या सत्रात 'टी. व्ही. मीडिया समोरील डिजिटल मीडियाचे तगडे आव्हान' या विषयावर आपले विचार मांडताना मा. आशिष जाधव म्हणाले की, आजची पत्रकारिता ही खूप जागृत व सजग आहे, पत्रकारीतेसाठी जिद्द, चिकाटी, धाडस व सातत्य हवे. निर्भीड पत्रकारिता ही काळाची गरज आहे. माध्यमे खूप पुढे गेली

आहेत. युट्यूब, फेसबुक, इन्स्टाग्राम ही इलेक्ट्रॉनिक मीडिया समोर आव्हाने उभी आहेत. स्पीड न्यूज, ब्रेकिंग न्यूज, गुड न्यूज, यांच्या व्याख्या बदलत आहेत.

कार्यशाळेचा समारोप मा. रविद्र बेडकिहाळ यांच्या प्रमुख उपस्थितीत व मा. अॅड. सदानंद चिंगळे यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झाला.

या कार्यक्रमाचे संयोजक प्रो. डॉ. रमेश पोळ हे होते. समन्वयक प्रा.डॉ प्राजक्ता निकम व सहसंयोजक प्रो. डॉ.बाबासाहेब नाईक, प्रा.डॉ.कोमल कुंदप व खजिनदार प्रा.डॉ.तानाजी पाटील हे होते. सूत्रसंचालन प्रा.डॉ.कोमल कुंदप व प्रा. सुनील जाधव यांनी केले.

या कार्यशाळेसाठी सातारा, सांगली, सोलापूर, पुणे येथील पत्रकार तसेच विविध महाविद्यालयातील प्राध्यापक व विद्यार्थी बहुसंख्येने उपस्थित होते. कराड परिसरातील सर्व पत्रकारांचे सहकार्य लाभले. या कार्यशाळेसाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मोहन राजमाने यांचे मार्गदर्शन लाभले तसेच उपप्राचार्य प्रा.एस.ए.पाटील, प्रा. नेताजी सूर्यवंशी, प्रा. माधुरी कांबळे व महाविद्यालयातील सर्व विभागप्रमुख, प्राध्यापक, रजिस्ट्रार आर.वाय. गायकवाड सर्व शिक्षकेतर सेवक, विद्यार्थी यांचे महत्वाचे सहकार्य लाभले.

प्रमुख,
मराठी विभाग

प्राचार्य,
स.गा.म.कॉलेज, कराड